

“Το 5ο ΓΕΛ Τρικάλων στον γοητευτικό αρχαιολογικό χώρο των Φθιωτίδων Θηβών και στην πόλη του Βόλου”, Αμαλία Κ. Ηλιάδη, φιλόλογος-ιστορικός, Δ/ντρια 5ου ΓΕΛ Τρικάλων.

“Το 5ο ΓΕΛ Τρικάλων στον γοητευτικό αρχαιολογικό χώρο των Φθιωτίδων Θηβών και στην πόλη του Βόλου”, Αμαλία Κ. Ηλιάδη, φιλόλογος-ιστορικός, Δ/ντρια 5ου ΓΕΛ Τρικάλων.

Ο νομός Μαγνησίας εμπεριέχει πλήθος ιστορικών και αρχαιολογικών θέσεων που η γνωριμία μαζί τους μεγαλώνει την ιστορική αυτοσυνειδησία των μαθητών/τριών . Έτσι ,με την ενθαρρυντική παρουσία συνοδών καθηγητών που χαίρονται την εκδρομική εμπειρία με τους μαθητές τους, γι αυτό και επιλέγουν να την αποκτούν, την κ. Ηλιάδη Αμαλία, φιλόλογο-ιστορικό και τον κ. Μουζακιάρη Γεώργιο, φιλόλογο, οι μαθητές/τριές μας, της Β΄ Λυκείου, την Πέμπτη 4 Μαΐου 2023, είχαν την ευκαιρία να θυμηθούν βιωματικά μια χρονική περίοδο που ξεκινά από την παλαιοχριστιανική εποχή και φθάνει ίσαμε το σήμερα.

Με εχθρό και σύμμαχο, ταυτόχρονα, τον άστατο και γι' αυτό συναρπαστικό μαγιάτικο καιρό, αφού βιώσαμε συννεφιά, μουντάδα και βροχή, αιθρία και υγρασία, λαμπρό ήλιο και στέγνα, εναλλάξ και σε ανύποπτο χρόνο, ξεκινήσαμε την πολιτιστική μας περιήγηση στη Μαγνησία από τις Φθιώτιδες Θήβες.

Οι Φθιώτιδες Θήβες ή Θεσσαλικές Θήβες είναι το όνομα δύο αρχαίων πόλεων της Θεσσαλίας η οποίες βρίσκονται σε κοντινή απόσταση μεταξύ τους. Η πρώτη βρίσκεται βόρεια του χωριού Μικροθήβες Μαγνησίας και ήκμασε κατά την ελληνιστική περίοδο, ενώ η δεύτερη, ονομαζόμενη και Χριστιανικές Θήβες, ήκμασε κατά την παλαιοχριστιανική (πρωτοβυζαντινή) περίοδο, μέχρι και τον 7ο αι. και βρίσκεται μέσα στη Νέα Αγχιάλο. Στα χρόνια του Χριστιανισμού το όνομα γίνεται Θήβες που, για διάκριση από τις ελληνιστικές Θήβες, γίνεται Θεσσαλικές ή Χριστιανικές Θήβες. Η νέα πόλη γρήγορα αναπτύχθηκε σε σημαντικό χριστιανικό κέντρο. Πυρπολήθηκε και καταστράφηκε στα μισά του 7ου αιώνα, κατά την εποχή των σλαβικών μετακινήσεων στον ελλαδικό χώρο.

Είδαμε τα σημαντικότερα αρχαιολογικά ευρήματα της περιοχής ανάμεσα σε παπαρούνες, μαργαρίτες και χαμομήλια, περιηγηθήκαμε στα απομεινάρια των πολλών βασιλικών που ανέδειξε η αρχαιολογική σκαπάνη και οι οποίες τοποθετούνται χρονολογικά στον 5ο και 6ο αιώνα μ.Χ. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αυτών των κατασκευών είναι τα ενδιαφέροντα ψηφιδωτά δάπεδα τα οποία, χάρη στις προσπάθειες των αρχαιολόγων, διατηρούνται και σήμερα σε άριστη κατάσταση. Η αποκάλυψη τμήματος του αρχαίου τείχους, το μήκος του οποίου υπολογίζεται σε 2 χιλιόμετρα περίπου, περικλείοντας μια έκταση 250.000 τετραγωνικών μέτρων, δείχνει το μέγεθος των Φθιωτίδων Θηβών αλλά και τη σπουδαιότητά της κατά την χριστιανική αρχαιότητα.

Μέχρι σήμερα έχουν προσδιοριστεί 10 σημαντικά μνημεία της αρχαίας πόλης:

η ακρόπολη της Πυράσου

η βασιλική του Ελπιδίου

το συγκρότημα των δημοσίων κτιρίων

το επισκοπικό μέγαρο

η βασιλική του Αγ. Δημητρίου

υπόκαυστο-λουτρό

γυμνάσιο και λουτρό

πλακόστρωτη λεωφόρος με κατάστημα “έμβολος” της βασιλικής

έπαυλη

βασιλική του αρχιερέως Πέτρου.

Αλλά και έξω από τα τείχη υπάρχουν σημαντικά κτίρια: η κοιμητηριακή βασιλική (βασιλική Δ'), άλλη βασιλική, 5η κατά σειρά, έπαυλη του 3ου-4ου αι. κοντά στη θάλασσα, λουτρό και εκτεταμένα ψηφιδωτά δάπεδα ανατολικά του τείχους, άλλη οδός με καταστήματα ΝΑ του τείχους, νεκροταφεία με θολωτούς τάφους λαξευμένους στις πλευρές του λόφου ή υπόγειους θαλαμοειδείς με λάρνακες – σαρκοφάγους από τραχίτη, χρονολογούμενους από τον 3ο έως τον 6ο αιώνα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα ποικιλόμορφα ψηφιδωτά δάπεδα με την ενδιαφέρουσα τεχνική τους. Αυτά συντελούν στη θεώρηση του αρχαιολογικού χώρου της Νέας Αγχιάλου ως χαρακτηριστικού χώρου για τη σπουδή του διακοσμητικού αυτού είδους.

Τα παραπάνω ευρήματα βρίσκονται στους αρχαιολογικούς χώρους κατά μήκος του δρόμου που διασχίζει τη Ν. Αγχιάλο και οδηγεί στο Βόλο, πίσω από την αγορά, έξω από το τείχος, στο δυτικό άκρο της Νέας Αγχιάλου και στην οδό Σταυρίδη προς τους λαχανόκηπους, στα νότια. Η Βασιλική του Μαρτυρίου ανασκάφτηκε κατά τα έτη 1978-1981 και είναι έξω από τα τείχη της αρχαίας πόλης. Είναι τρίκλιτη βασιλική με νάρθηκα, κτισμένη πάνω στα ερείπια αρχαιοτέρων κτιρίων, πιθανόν του 4ου αιώνα π.Χ. Στο Ιερό της βασιλικής διασώθηκε η κτιστή βάση της Αγίας Τράπεζας, το κιβωτιόσχημο εγκαίνιο και τμήμα του σύνθρονου. Χαρακτηριστικοί είναι οι οκτάπλευροι κιονίσκοι του φράγματος του Πρεσβυτερίου. Το βόρειο κλίτος και ο νάρθηκας είναι στρωμένοι με ψηφιδωτά, με πλούσια θεματογραφία στο διάκοσμο. Από επιγραφή σε θωράκιο του φράγματος του Πρεσβυτερίου ΥΠΕΡ ΕΥΧΗΣ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ, ονομάστηκε η βασιλική του Μαρτυρίου.

Επίσης, παρατηρήσαμε τα ερείπια έπαυλης πολυτελούς κατασκευής, οικοδομήματος του βου μ.Χ. αιώνα. Αυτή περιλαμβάνει εντυπωσιακό ψηφιδωτό δάπεδο, το οποίο δεν έχει ακόμη καθαριστεί στο σύνολό του, αλλά και πλήθος γλυπτών στα δωμάτια και στους εξωτερικούς χώρους. Όπως όλα δείχνουν, το οικοδόμημα αναπτυσσόταν γύρω από μια κιονοστήρικτη αυλή, στρωμένη με μαρμάρινες πλάκες, ενώ μέχρι στιγμής έχουν βρεθεί πεσμένα επτά τμήματα από κορμούς αράβδωτων κίωνων, τρία ιωνικά κιονόκρανα και επτά επιθήματα με σχηματοποιημένα φύλλα του φυτού άκανθα. Επίσης βρέθηκε μεγάλος αριθμός χάλκινων νομισμάτων, τα περισσότερα από τα οποία είναι του Ιουστινιανού Νομισματοκοπέιου Θεσσαλονίκης, ενώ σε μικρή απόσταση από την έπαυλη αποκαλύφθηκε νεκροταφείο με κεραμοσκεπείς και πλακοσκεπείς τάφους, καθώς και πολλά κτερίσματα: χάλκινες πόρπες, βραχιόλια, χάντρες, ενώτια, θραύσματα λύχνων, οινοχώων, αμφορέων και όστρακα.

Οι ανασκαφές στην περιοχή συνεχίζονται από την 7η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και φέρνουν στο φως κομμάτι-κομμάτι την επισκοπική πόλη των Φθιωτίδων Θηβών, στα ερείπια της οποίας οικοδομήθηκε η Νέα Αγχίαλος.

Στη συνέχεια κατευθυνθήκαμε στην Αγριά για τον πρωινό μας περίπατο και καφέ δίπλα στην θάλασσα που στραφτάλιζε στις θερμές ακτίνες του ήλιου. Η Αγριά είναι παραθαλάσσια κωμόπολη του Νομού Μαγνησίας, που βρίσκεται 7 χλμ. ανατολικά του Βόλου. Αποτελούσε έδρα του δήμου Αγριάς ως το 2010 οπότε προσαρτήθηκε στον Δήμο Βόλου. Συμπεριελάμβανε τα δημοτικά διαμερίσματα Αγριάς, Δράκειας και Χανίων. Βρέχεται από τα νερά του Παγασητικού Κόλπου ενώ απέχει μισή ώρα από το χιονοδρομικό κέντρο των Χανίων. Είναι γνωστή για τα τσιπουράδικά της, την ελαιοπαραγωγή της και τη λεμονάδα ΕΨΑ, καθώς και για την οξοποιία “Ε.ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΒΕΕ” που παράγει το ξίδι με την εμπορική ονομασία ΑΓΡΟΞ.

Ακολουθώντας, η άφιξή μας αργά το μεσημέρι στην πόλη του Βόλου και η παραμονή μας σ’ αυτήν επί τέσσερις ώρες για φαγητό, βόλτα στην υπέροχη παραλία, στην αγορά και στα παρκάκια και για τον απογευματινό μας καφέ, μας έδειξε ότι το αστικό περιβάλλον του είναι όμορφο και «απελευθερωτικό» στην αίσθηση που σου αφήνει, όταν το απολαμβάνεις χωρίς την πίεση του χρόνου στην καθημερινότητα. Τα εναπομείναντα νεοκλασικά κτίρια που παρατηρήσαμε φανέρωναν

πως σε παλιότερες εποχές η βιοτεχνική και γεωργική παράδοση του Πηλίου, το λιμάνι του Βόλου καθώς και τα παροικιακά κεφάλαια που εισέρρευσαν στην περιοχή ήταν μερικοί από τους παράγοντες που ευνόησαν την οικονομική εξέλιξη της πόλης με κύριες κατευθύνσεις το εμπόριο και την βιομηχανία.

Μεταπολεμικά ο Βόλος εξελίχθηκε σε ένα από τα σημαντικότερα πολεοδομικά συγκροτήματα της Ελλάδας, από οικονομική και δημογραφική άποψη. Δύο σεισμοί, στις 19 Απριλίου και στις 21 Απριλίου 1955, κατέστρεψαν σχεδόν το ένα τέταρτο των κτισμάτων του και η πόλη άλλαξε φυσιογνωμία. Ορισμένα από τα νεοκλασικά κτίρια του προπολεμικού Βόλου χάθηκαν για πάντα και στην θέση τους εμφανίστηκαν τα μικρά μετασεισμικά σπίτια. Αυτές οι όμορφες μετασεισμικές μονοκατοικίες αντικαταστάθηκαν στην εποχή της αντιπαροχής (1970–2000) από πολυκατοικίες.

Συμπερασματικά, οι μαθητές/τριες που είχαν το ενδιαφέρον και τη δημιουργική ανησυχία μπόρεσαν να συνδέσουν τη θεωρία των μαθημάτων στην τάξη με τη βιωματική εμπειρία του πολιτιστικού μας ταξιδιού. Η εκπαιδευτική αυτή επίσκεψη ήταν η καλύτερη κατακλείδα, σ' ένα ταξίδι συσσωρευμένης γνώσης ενός διδακτικού έτους και ευκαιρία κοινωνικής συναναστροφής με τους μαθητές μας, οι οποίοι σε όλη τη διάρκεια της εκδρομής μας υπήρξαν άκρως συνεργάσιμοι και συνεπείς στα δικαιώματα όπως και στις υποχρεώσεις τους.